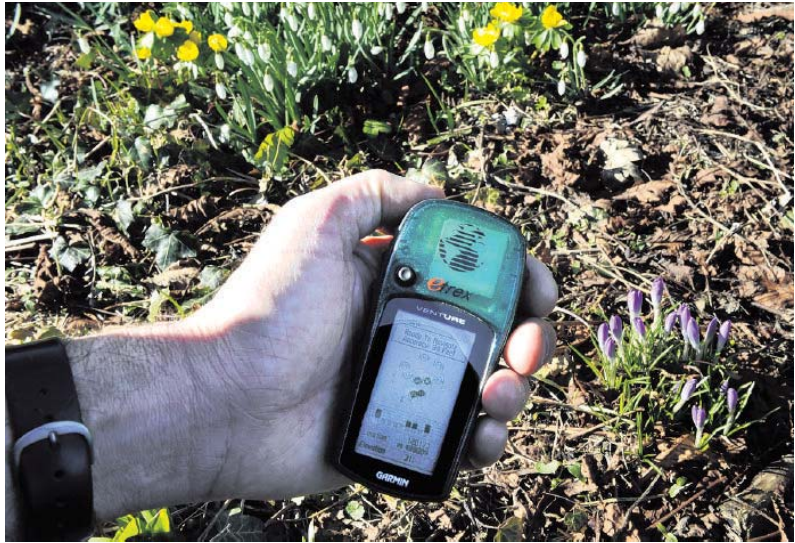

Ton Denters met gps-apparaat op zoek naar bijzondere planten.

Foto's Marcel van den Bergh/de Volkskrant

Met gps op plantenjacht

Voor het eerst verschijnt een wandelgids die met gps-coördinaten aangeeft waar bijzondere planten te vinden zijn.

René Didde zoekt met de auteur het zandviooltje, op 100.000-487.320.

Hier naderen we het botanisch hoogtepunt van de wandeling, zegt Ton Denters. Behoedzaam laverend langs de uitwerpselen van schotse Hooglanders en koninkspaarden, wijst de ecooloog op zijn GPS-ontvanger. '100.440-487.250' staat op het scherm. Deze Amersfoortcoördinaten, bekend van elke topografische kaart van Nederland, wijzen de gebruiker feilloos naar een botanische attractie in een speelweide in natuurgebied Zuid-Kennemerland bij Haarlem.

De speelweide ligt in een beschutte kom van het Noord-Hollandse duinlandschap op landgoed Koningshof. Het blijkt een ideale biotoop voor de kleine ereprijs. 'Dit minuscule plantje, oorspronkelijk afkomstig van de Kaspische zoutsteppen, moet het hebben van extreme droogte en hitte treden te worden', zegt Denters.

Hij staat bij één van 560 speciale 'kijkpunten' die Denters heeft opgenomen in de *Planten kijk|wandelgids* die volgende week verschijnt.

De kijkpunten zijn voor het merendeel voorzien van gps-coördinaten die de wandelaar of fietser tijdens een van de 25 botanische tochten naar trekpleisters als de kleine ereprijs voert. Wie over een speciaal mobieltoestel beschikt, kan de bijzonderheden ook per telefoon opsporen.

Een eeuw na de legendarische gidsen van Jac P. Thijsse en Frederik van Eeden komt Ton Denters met een kloek boekwerk dat beginnende en gevorderde natuurliefhebbers met moderne geoinformatieve hulpmiddelen wegwijs biedt in de natuur.

Want zelf zien en kijken is Denters' doel. 'Er is in Nederland veel meer zeldzame natuur dan menig een denkt', stelt de ecooloog. 'Laagveen, polderlandschap en zoals hier de duinen vormen unieke systemen in de wereld. Ik wil met de gids mensen op het spoor zetten van bijzondere planten die doorgaans buiten beeld blijven', aldus Denters, die met een team van vrijwilligers meer dan twee jaar aan de 25 wandelingen werkte.

De tochten zijn uitgezet in twaalf 'floradistricten' in Neder-

land, van de Wadden tot de rijke urbane natuur in Amsterdam (gezegd met 800 van de 1.600 Nederlandse plantensoorten), en van Zeeland tot de noordelijke klei in Groningen.

Elke route telt circa twintig kijkpunten die in de gids uitvoerig worden besproken. De tochten variëren in zwaarte en lengte. Ze

kunnen desgewenst worden opgedeeld in meerdere dagen of via afstekertjes worden ingekort. Vrijwel elke tocht begint bij een treinstation. De gids bevat honderden foto's van de flora en hun samenhang in het landschap en vermeldt wat de optimale tijd is om zeldzaamheden op de kijkpunten te spotten.

Na de strenge winter laat het voorjaar op zich wachten, maar tijdens de rondgang in het Haarlemse duinlandschap ontwaren we de boerenkrokus met zijn zachtpaarse bloem. 'De Haarlemse binnenduinrand is een Mekka van stinsenplanten', vertelt Ton Denters. 'Deze natuurlijke bolgewassen raken vanaf het einde van de zestienste eeuw in zwang op landgoederen waar in de Engelse landschapstijl het 'wild tuinieren' opkomt. De adel plantte stinsen als wilde hyacinten, rostuipen en boerenkrokussen rond hun landhuizen.'

De bolletjes delen door natuurlijke vermeerdering en hebben zich al die eeuwen weten te handhaven op de gradiënt tussen de hoge duinen en de lager gelegen landgoederen met hun zandafgravingen. Deze zanderijen, ontstaan als gevolg van de woningbouw in Amsterdam en Haarlem vanaf de Gouden Eeuw, zorgen nog voor extra reliëf.

Over enkele weken zijn er ook bijzondere looksoorten als driekantig look, armbloemig look en slangenlook te bewonderen. 'Specifiek Haarlems is ook de trosglid-

kruid', wijst Denters op een langstengelig uitgebloeid exemplaar.

Ook een leek kan in dit verlate voorjaar van alles ontdekken. Ton Denters lijkt met zijn gids dwars in te gaan tegen het vaak somber stemmende pessimisme dat veel natuurbeheerders aan de dag leggen. 'Natuurlijk is er de laatste decennia veel natuurrijkdom verdwenen door verstedelijking en landbouw', zegt hij. 'Gedegen natuurbeleid zoals de Ecologische Hoofdstructuur laat echter zien dat veel soorten snel kunnen terugkeren. Verloren gewaande planten als waterlobelia en vetblad zien we terug. Niet door kleine perceeltjes te conserveren, maar door robuuste ingrepen en het herstellen van de waterhuishouding.'

Op de wandeling in de binnenduinrand bij Haarlem belanden we in een duingrasland. Er groeien allerlei soorten duinviooltjes, zoals het ruig viooltje en het hondsviooltje. Op de koele noordhellingen nabij de gps-coördinaten 100.000-487.320 bevindt zich ook het bijzondere zandviooltje. Althans, later dit voorjaar.

Ton Denters: *Planten kijk|wandelgids van Nederland* €24,95, ISBN 978 90 5956 294 4. Speciaal voor lezers van de Volkskrant is de Haarlemse wandeling plus vier andere wandelingen gratis te downloaden op www.fontaineuitgevers.nl/wandelkaartengids. (inlogcodes negeren).